

порушеннями, які забезпечать ефективність функціонування соціальної сфери. Наявність фахівців допоможе досягти рівності у правах та потребах особам з різними можливостями, забезпечити систему корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з психофізичними порушеннями відповідними фахівцями. Підсумовуючи, зазначимо, що імперативом прогресивних змін корекційно-реабілітаційної діяльності є удосконалення професійно-орієнтованої стратегії, зокрема, шляхом підготовки фахівців до управління процесом корекційно-реабілітаційної допомоги.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2018. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Про повну загальну середню освіту від 16 січня 2020 № 463-IX URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Про реабілітацію інвалідів в Україні від 06.10.2005 № 2961-IV) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>
4. Закон України від 05.06.2014 № 1324-VII «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання» URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. Дегтяренко Т. М. Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегія управління: монографія. Суми : Університетська книга, 2011. 403 с.
6. Дегтяренко Т. М. Підготовка фахівців до управління процесом корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з психофізичними порушеннями: постановка проблеми. Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі : наук.-метод. Зб. К. : Наук. Світ, 2009. Вип. 11. С. 82–88.

Лебедик Леся Вікторівна

доктор педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ СИСТЕМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА КОРЕКЦІЙНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ДОПОМОГИ ОСОБАМ З ПСИХОФІЗИЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Актуальність. Професійна підготовка кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями є досить важливою, адже зумовлює низку актуальних педагогічних завдань, які потребують наукового обґрунтування. Проблема дослідження впливає із суперечностей між практикою і теорією підготовки кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями у закладах вищої освіти.

За нинішніх умов зростання соціальної вагомості кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам

з психофізичними порушеннями постає завдання удосконалення і підвищення якості їх професійної підготовки, а тому виникає потреба цілеспрямованого, усвідомленого аналізу принципів такої підготовки у вищій школі.

Дослідження підготовки кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями можуть базуватися на теоретико-методологічних працях Ю.Бабанського, І.Беха, С.Гончаренка, І.Зязюна, В.Кременя та ін.; працях з дидактики професійної освіти А.Алексюка, Р.Гуревича, О.Дубасенюк, Л.Кравченко, Л.Лук'янової, О.Набоки, Н.Ничкало, В.Стрельнікова [6–11] та ін.

Метою дослідження є теоретична розробка ефективності професійної підготовки кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями в умовах закладу вищої освіти. Завданням дослідження став підбір такого якісно-кількісного рівня принципів підготовки кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями, які б забезпечили необхідну і достатню підготовку до майбутньої роботи.

Виклад основного матеріалу. Аналіз принципів підготовки фахівців, висвітлених у педагогічних дослідженнях В.Стрельнікова [6, с. 258–264; 7, с. 233–235; 8, с. 101–104; 9, с. 157–160; 10, с. 48–51; 11, с. 349–351] і наших напрацюваннях [1, с. 215–219; 2, с. 316–320; 3, с. 36; 4, с. 165–170; 5, с. 80–85; 11, с. 349–351] показує важливість розробки основних принципів підготовки кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями. Перші два принципи стосується змісту підготовки, решта чотири – її організації, форм і методів: 1) подвійності когнітивної навчальної мети; 2) поділу змісту предметного пізнання. 3) варіативності; 4) гнучкості; 5) технологічності навчання і підготовки до професійної діяльності; 6) індивідуального консультування [4, с. 166; 5, с. 82].

Перший принцип *подвійності когнітивної навчальної мети* означає, що засвоєння дисциплін психолого-педагогічного циклу має закласти психолого-педагогічну базу майбутньої професійної діяльності та забезпечити необхідну і достатню підготовку кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями. Реалізація принципу подвійності когнітивної навчальної мети забезпечує фундаменталізацію підготовки кадрів означеної категорії за рахунок знань психології і педагогіки.

Другий принцип *поділу змісту предметного пізнання* реалізується на основі співвідношень «загальне – особливе – конкретне». До «загального» (або системних знань) відносяться психологічні аспекти будь-якої діяльності, адже в спеціальній освіті саме психіка суб'єктів діяльності є визначальною для її результативності та ефективності. «Особливими» є психолого-педагогічні аспекти діяльності кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями, які планують, організують, мотивують, контролюють ту чи іншу діяльність різних суб'єктів. «Конкретними» за цих умов стають дидактичні, методичні та виховні аспекти спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями [4, с. 167; 5, с. 82–83].

Третій принцип *варіативності* – орієнтує кадрів для системи спеціальної освіти на розробку власних проєктів, програм і стратегій корекційно-реабілітаційної допомоги [4, с. 167; 5, с. 83].

Четвертий принцип *гнучкості* – вимагає створення адаптивної системи підготовки кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями, визначення структури дисциплін залежно від початкового рівня підготовки кожного студента і передбачуваного кінцевого результату, зміни структури освітньої програми на основі результатів проходження різних етапів підготовки кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями [4, с. 168; 5, с. 83].

П'ятий принцип *технологічності* підготовки кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями базується на уявленні про технологію як поєднання кваліфікованих навичок і вмінь, засобів, методів, відповідних знань, що необхідні для здійснення бажаних перетворень в інформації, в предметах, в людях [4, с. 167; 5, с. 83].

Шостий принцип *індивідуального консультування* передбачає консультування кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями як зі змісту професійної підготовки, так і щодо вибору оптимальних шляхів і методів досягнення поставленої мети з урахуванням індивідуальних особливостей кожного студента [4, с. 168; 5, с. 83].

Програми дисциплін мають охоплюють всі аспекти підготовки кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями (дидактика, виховання, індивідуально-психологічні і навчально-психологічні аспекти навчання,

педагогічна майстерність, спілкування тощо), а їх реалізація дає можливість досягти когнітивних, психомоторних і афективних цілей навчання (переважно позитивне ставлення до предметів цієї підготовки). Ефективність цієї програми підготовки студентів університету доводять результати навчальної практики, участь студентів у наукових конференціях, вступ випускників університету до аспірантури за своєю і суміжними спеціальностями тощо [4, с. 168; 5, с. 83].

Висновки. Отже, розгляд принципів підготовки кадрів для системи спеціальної освіти та корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями можливий на основі урахування досягнень спеціальної освіти. Найефективнішими з них є принципи подвійності когнітивної навчальної мети, поділу змісту предметного пізнання, технологічності навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лебедик Л. В. Дидактичні принципи формування ІКТ-компетентностей майбутніх учителів математики у процесі фахової підготовки. *Фізико-математична освіта : науковий журнал*. 2017. Вип. 3(13). С. 215–219.
2. Лебедик Л. В. Підготовка фахівців для системи спеціальної освіти на засадах педагогічного менеджменту. *Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (25 листоп. 2020 р.). Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. С. 316–320.
3. Лебедик Л. В. Принципи вимірювання якості знань як результату навчання. *Abstracts second international summer school «Educational measurement : teaching, research and practice»*. 18–25 September 2010, Foros (Crimea, Ukraine). Nizhyn, 2010. С. 36.
4. Лебедик Л. Принципи підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Витоки педагогічної майстерності* : серія «Педагогічні науки». Полтава, 2014. Вип. 14. С. 165–170.
5. Лебедик Л. В. Принципи підготовки майбутніх магістрів із соціальної роботи у вищій школі. *Актуальні проблеми управління освітою і навчальними закладами*: зб. наук. пр./ за заг. ред. В. Ф. Русакова, І. М. Зарішняк. Вип. 4. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. С. 80–85.
6. Стрельников В. Ю., Жук Л. Б. Принципи організації системи інтенсивного вивчення правових дисциплін фахівцями з економіки. *Україна – Цивілізація. Том 5. Утвердження українського цивілізаційного простору : духовно-історичні передумови, сучасні тенденції та перспективи розвитку* / Карпатський ун-т імені Августина Волошина; Українська богословська академія ; редкол. : Бедь В. В. (гол. ред.), Гайданка Є. І. (відп. секр.), Урста С. В. та ін. Ужгород : Видавничий відділ КаУ, 2016. С. 258–264.
7. Стрельников В. Ю. Методологічні підходи і принципи розвитку педагогічної майстерності викладача у проектуванні дидактичної системи. *Сучасні освітні технології у вищій школі* : Матеріали міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 1–2 листоп. 2007 р.) : Тези доповідей : у 2 ч. Ч. 2 / Відп. ред. А. А. Мазаракі. К. : Київ. нац. торг. екон. Ун-т, 2007. 259 с. С. 233–235.

8. Стрельніков В. Ю. Педагогічні принципи Григорія Сковороди. *Григорій Сковорода і Паїсій Величковський : постаті на тлі епохи* : зб. наук. пр. За результатами Всеукр. наук.-практ. конф. Полтава, 29 листоп. 2012 р. [до 290-річчя з дня народження]. Полтава : ПУЕТ, 2013. С. 101–104.
9. Стрельніков В. Ю. Принципи побудови змісту індивідуальних планів учнів у інклюзивному навчанні. *Вісник Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки за матеріалами V Всеукр. наук.-практ. конф. Зміжнар. Учасню : Інклюзивна освіта : теорія, методика, практика.* (Умань, 28 берез. 2019 р.) / гол. ред. Демченко І. І. Умань : ВПЦ Візаві, 2019. Вип. V. С. 157–160.
10. Стрельніков В. Ю. Принципи формування дослідницької компетентності майбутніх бакалаврів аграрних наук у процесі вивчення математичних дисциплін. *Фізико-математична освіта* : науковий журнал. Вип. 1 (15). Ч. 2. / О. В. Семеніхіна (гол. ред.). Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. С. 48–51.
11. V.Yu. Strelnikov, L.V. Lebedyk, T.V. Hura, S.I. Sysoieva, S.V. Stankevych, E.V. Shapovalova, O.Ye. Avilova. Leadership and social work in the environmental management system. *Ukrainian Journal of Ecology.* 2021. № 11 (2). С. 349–351.

Петрушов Андрій Васильович

кандидат медичних наук, доцент кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

АКТУАЛІЗАЦІЯ ОСНОВ МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ СИСТЕМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Актуальність. Сучасна педагогічна освіта покликана забезпечувати формування педагога та фахівця системи спеціальної освіти здатного розвивати особистість дитини, зорієнтованого на особистісний та професійний саморозвиток і готового працювати творчо у закладах освіти різних типів. Водночас педагоги і фахівці системи спеціальної освіти несуть моральну і юридичну відповідальність за збереження життя і здоров'я дітей під час їхнього перебування у навчальному закладі. Це зумовлює необхідність осмислення вітчизняного та зарубіжного досвіду функціонування системи педагогічної освіти, визначення нових підходів до її організації.

Роль фахівців системи спеціальної освіти щодо контролю за здоров'ям дітей та юнацтва постійно зростає. І це зобов'язує визначити для них пріоритети вивчення основ медичних знань та надання невідкладної допомоги.

Виклад основного матеріалу. Протягом останніх років наша країна переживає нелегкі часи, а життєвий рівень дитячого населення як стратегічно значущої частини народу України падає. Батьки і державні заклади часто неспроможні задовольнити елементарні потреби життєдіяльності дітей, забезпечити нормальні умови навчання, виховання, оздоровлення та медико-санітарного забезпечення – усього того, що має вирішальне значення в формуванні здоров'я дітей і підлітків – майбутнього